

king tot ont-
g en hatelijk

der ook nog
indere, zal
z65 stelsel
der ons aan
e voor onze
r haar mees-
ers, poort te
petaleert op
de deur of
ten de huis-

zel zijn, te
nder gevar
an dergelijke

tegen zijn
edverwanten
s zal dilden,
zins Woords
n G." een
nunen.

ntsch ook
ergelijk blad,
el stelt: het
en, helpt be

een nieuw
n der gers
s, weigerden

moet helpen
ke invloeden
estrijden, wel
ze schrijven
in niemands
daarbij zal
licht moeten

n infecteren
zijn te lezen
et tot groot
en dat ze
voor dergelijk

F.

100.

lijke romans,
elen, behoort
maanden ge-
ds dagen".

udoniem van
r maal onder
dus in onzen
hij dan voor
olnaam heeft
werken kan
an boeken als
enden is) is
past o.i. het
in christelijk
en de kracht
e romankunst
a pseudoniem
arne erkende

een meisje,
antoor is ge-
erloofd, maar
wachten vond
idigheden van
k in haar be-
w te zijn, die
sociale leven
merhand ver-
over dacht,
gen van haar
ntoor te blij-
al ook, omdat
le noodige in-
delijk het ge-
en aardig be-
vonden, moet
en de kantoor
haar fysieke

der gesteld is
laagschen ken-
daartoe niet
tr ook bij Mar-
ing ontbreken
nog het ener-
eningsverschil
chter alles in
laan, de rege-
even over en
receptie zijn
nshuis) en de
es e.d. Martha
zonder moeite
Nico, haar ver-

loofde, den gang naar het stadhuis. Zoo is ze dan
eindelijk de bruid, en de, door Moeder zoozeer
begeerde, feestelijkheden van receptie enz., zijn
ingezet.

Maar — door al de beslommeringen is ze over-
stuur gemaakt, en de dokter, die gemaadpleegd wordt,
acht een verblijf van enkele weken zgnis op de
heide beslist noodzakelijk.

Begeerlijkerwijs is de teleurstelling heel groot,
bij Martha zelf, maar ook bij haar Moeder, die zich
verwijt, dat zij mede oorzaak is van deze cata-
strophe. Nico, die persoonlijk den dokter heeft be-
zoekt, is niet al te gunstige berichten thuis-
gekomen ('t gevaar voor een longaanroening is
niet denkbeeldig) en een andere oplossing is er
niet. In haar bruidsdagen vertrekt Martha naar
„Erica", een rusthuis op de Brabantse heide.

Ze komt daar in een nieuwe wereld, een wereld
van leed en verzwegen of kwalijk verbergen lijdens,
die diepen indruk op haar maakt. Met allerlei
mensen praat ze, veel met de Directrice, die
een verstandige vrouw is, veel ook met een vroe-
geren collega van haar kantoor, met wien ze omging
in den tijd toen ze literaire aspiraties had en
novellen schreef — en in dat alles maakt ze
een louteringsproces door, te intenser, omdat tel-
kens het verblijf moet worden verlengd en de
kuur van enkele weken er een wordt van eenige
maanden. Wat er omgaat in haar ziel bij de vele
ervaringen en herhaalde teleurstellingen lezen we
in de brieven, die ze regelmatig naar Nico schrijft.
En uit die brieven weten we ook, dat na ruim
twee maanden Nico haar kan komen halen. Den
eerst nemen de bruidsdagen een einde. Het uitge-
stelde huwelijk kan nu plaats vinden, maar het
geschiedt in alle soberheid, slechts in zeer intimen
kring, zonder openbaar vertoon. En niet de recep-
tie of het trouwden, maar de kerkgang is het
hoogtepunt van den dag.

Een verhaal dus, waarin een conflict wordt be-
handeld. En dan niet een dramatisch conflict van
het romanachtige soort, maar een, dat tot het
terrein der gewone werkelijkheden behoort. Ge-
maakte plannen, plannen zelfs die reeds gedeelte-
lijk tot verwezenlijking zijn gekomen, worden im-
mers gemakkelijk door tusschenkomende omstandig-
heden verhinderd en dan komt er teleurstelling,
waar men op vervulling van idealen gehoopt had
en verdriet, waar men vroege verwachtingen. Daar-
mee is er het conflict en het behoort waarlijk niet
door ingrijpende gebeurtenissen veroorzaakt te zijn,
om pijnlijk te wezen. Hier, in de situatie, die in
dezen roman getekend wordt, is het zonder allerlei
dramatische effecten, pijnlijk genoeg; want het is
de botsing tusschen ideaal en werkelijkheid in haar
felsten vorm.

Dit nu is allereerst een betekenende verdienste
van het boek. In de voorgaande artikelen hebben
we er den nadruk op gelegd, dat een verhaal,
dat uit allerlei toevalligheden moet worden ge-
componceerd, daardoor inboet aan literaire waarde-
en dat bepaaldelijk een christelijke roman van die
samenstelling veel verliest van de kracht, den
houwenden en getuigenden invloed, die hij oefenen
kan. Als we hier dan vinden een boek, dat niet met
die opzettelijke kleuren werkt, is dat een feit,
dat aanstonds erkenning verdient. Er is in dezen
roman niets schokkends, niets geweldigs, maar een
heel gewoon, ik zou haast zeggen, alledaagsch,
gebeuren veroorzaakt hier heel het conflict. En
dat is een element, dat de literaire waarde ervan
verhoogt.

Bij zulk een natuurlijke compositie — ook dat
beloofden we uitvoerig — moet in een christe-
lijken roman de christelijke gedachte winnen aan
kracht en overtuiging. Want als het verhaal niet
geforceerd wordt, loopt ook het christelijk karak-
ter niet schier onvermijdelijk de kans een cachet
van opzettelijkheid te krijgen. Hier, in dit boek,
staan we voor een gewoon verschijnsel uit de pra-
tijk van het christelijk leven: de beproefing van
geloofsvertrouwen door teleurstelling en tegenheid.
Zeker is dat niet een kleine zaak — dat bedoelen
we met het woord „gewoon" allermits — maar
't is niet iets, dat veraf staat van den lezer en
daardoor in een gesteldheid brengt, waarin deze
zich niet verplaatsen kan. Een conflict, als
Martha, de hoofdfiguur van het boek, hier door-
worstelen moet, is in voler persoonlijke levens-
historie voorgekomen, zij het dan, onder andere
verhoudingen. Daardoor nu wint de analyse van
wat er omgaat in haar ziel, aan kracht en dat te
meer, waar de Schrijver ook in dezen heeft ver-
staan, dat soberheid eisch was. Zoals het verhaal
zelf uit de omstandigheden groeit, ontwikkelt zich
ook de geestelijke wasdom geleidelijk, zonder het
te veel, dat zoo licht een dergelijk psychisch ge-
beuren in de boeken overwoekert. Wat Martha
daar in het rusthuis doormaakt, ook al weer niets
schokkends of bijzonders, is geestelijke toeberei-
ding, is vrijwording van allerlei invloeden, die te
voren haar geestelijk leven belemmerden. En door
die verdieping, vindt ze de rust terug, die ze ver-
loren had bij het jagen en streven in eigen weg
en naar eigen inzicht, vindt ze de zelfstandigheid,
die alleen bij „een door genade kunnen en mogen
overgeven" mogelijk is. Zoo worden „Martha's
bruidsdagen" waarlijk de dagen van voorbereiding
voor haar huwelijk, maar in gansch anderen zin,
dan ze had gemeend en gewild.

Van zulk een eenvoudige, maar reële teekening
nu van christelijk leven kan invloed ten goede
uitgaan. Zonder opzettelijkheid wordt hier getuige-
nis gegeven van wat de kracht is van 't geloof
en de zekerheid van het christelijk leven en dus
vinden we in dezen roman dat, wat de essentie
van christelijke romankunst behoort te zijn, terwijl
bovendien ook de literaire verdiensten groot ge-
noeg zijn, om het boek tot de romankunst te
doen behooren.

Bij deze waardebeoordeling zien we op het boek als
geheel, op gedachte en compositie, meer dan op
de afzonderlijke deelen. Want daarop komt het in de
eerste plaats aan. Intusschen behoort het ook tot
de taak der literaire critiek op die bijzonderheden
acht te geven. En dan blijft er in dit geval nog
wel plaats voor wenschen. De stijl van het boek
is niet overal voortreffelijk, vaak zelfs niet goed
verzorgd; er wordt (met name in de dialogen)
nogal eens uitgeweid over onbeduidendheden; in
haar het erkundige aspiraties in Martha een tamelijk
wel mislukte propagandiste voor literaire belang-
stelling; 't beeld van het moderne jonge leven is
in verschillende figuren (Muisje, Paul e.d.) opper-
vlakkig, en zoo zouden we nog wel enkele dingen
kunnen noemen, die we anders gewenscht hadden.
Vooral hebben we literair bezwaar tegen de zelf-
analyseerende brieven van Martha. Niet zij in haar
brieven, maar de Schrijver in zijn mededeelingen
had ons de teekening moeten geven van het wor-
dende proces en de groeiende inzichten. Dat was
de logische voortzetting van de lijn, waarlangs het
boek in zijn beginis opgebouwd, die ook in het
slotgedeelte weer wordt aangevat. Nu staan die
brieven, die de hoofdlijn van het verhaal, in
elk geval het waarde-element bevatten, geheel op-
zichzelf en ze maken uit het oogpunt van samen-
stelling het boek tweeslachtig: een roman en een
dagboek tegelijk.

Maar op deze minder goede dingen mag toch
het accent van onze beoordeeling niet vallen. We
moeten ze arresteren, omdat we ons ideaal van
christelijke romankunst nooit hoog genoeg kunnen
stellen, doch ze beslissen in dezen over onze appreci-
atie niet. Die wordt door de factoren, boven
aangegeven, in positieven zin bepaald. We
erkennen gaarne de verdiensten van dit boek en
achten het een bescheiden, maar in wezen goede
proeve van christelijke romankunst.

C. T.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Verbetering van het Middelbaar Onderwijs.

Hoe langer hoe duidelijker openbaart zich een
ontvreemding met den gang van zaken bij het
Middelbaar Onderwijs. Hadden wij het een vorigen
keer over de levensvervroeming bij het Lager
Onderwijs, hetzelfde wordt bewerd van het Midd-
baar Onderwijs. Ook gaan er vele klachten op
over de wijze, waarop de kinderen onder de pressie
van de rapporten worden gezet en waarop menig
jong leven wordt afgejakkerd. In Rotterdam is
zelfs een Comité gevormd, genaamd „Onze Kin-
deren", dat bij de verschillende ouders een onder-
zoek gaat instellen naar een en ander. Het is be-
gonnen met een vragenlijst te zenden aan de
ouders, die hun kinderen op de Midd. bare Scholen
hebben. Daarin wordt gevraagd, hoeveel tijd de
kinderen aan huiswerk besteden, of ze overhoord
worden, zich voor de repetities extra moeten in-
spannen, extra lessen ontvangen, aan club- en ver-
eenigings-even doen, voldoende g l gheid hebben
to, hew ging in de frische l oot, tot ont pinning
door spel en sport, tot lectuur of beoefening van
liefhebberijen, of de ouders bij voorkomende be-
zwaren gebruik maken van het spreekuur van direc-
teur of rector, of zij meerder contact tusschen
gezin en school wenschelijk achten, en of de lagere
school naar hun meening voldoende voorbereiding
geeft voor Gymnasium of H. B. S.

Op die wijze hoopt men wat materiaal in handen
te krijgen, om over de toestanden bij het Midd-
baar Onderwijs te kunnen oordeelen. Niet ten on-
rechte stelt nu iemand voor, om ook een vragen-
lijst aan de gezinnen te richten, want, ja, de school
moet ook met de gezinnen op de hoogte zijn. Daar
zouden dan vragen in moeten komen als: Is Uw
gezin normaal of ontwricht? Hebt U zich overtuigd,
of Uw kinderen werken, als ze werken? Hoeveel
middagen in de week bent U uit tot het middag-
maal? Hoeveel keeren per week onthijt U met Uw
kinderen? Op welke wijze laat ge Uw belangstel-
ling blijken in het werk Uwer kinderen?

Ja, daar zit wel wat in, in die laatste vragen.
't Is wel uitgemaakt, dat heel wat mislukkingen,
die aan de school worden geweten, hun oorzaak
vinden in de wijze, waarop het gezin met de school
meeleef of beter — niet meeleef. Bovendien be-
hoef men zich toch nooit in te beelden, dat de
kinderen in het leven klaar kunnen komen, wan-
neer ze niet hebben leeren werken, ook op school
en wanneer men ze maar ongelimiteerd aan pret-
jes laat deelnemen.

Daarmee wil ik natuurlijk niet zeggen, dat de
school zich ook niet eens mag bezinnen. En daar

wordt trouwens ook aan gewerkt. Zoo heeft Prof.
Dr. J. W. Langelaan nu een brochure geschreven:
„Richtlijnen ter verbetering van ons Middelbaar
Onderwijs". Hij meent, dat de school zooveel moge-
lijk dienstbaar gemaakt moet worden aan de werke-
lijke ontwikkeling van de leerlingen naar eigen per-
soonlijken aanleg en hen te vormen tot zelfstandig
denkende en werkende jonge mensen, die bij
het verlaten van de school ongeveer weten, wat
zij kunnen en wat zij willen.

De eerste maatregel ter verbetering, om boven-
staand doel te benaderen, moet volgens hem dan
zijn, dat de toepassing van wat in de school onder-
wezen is, uitsluitend in de school geschiedt onder
leiding en met behulp van den leeraar. Dat zal
natuurlijk een aanmerkelijke beperking van het
huiswerk geven. Ook kan men met heel wat minder
proefwerken volstaan en spaart daardoor aan de
leerlingen heel wat emotionele spanning.

Als tweede maatregel geeft Prof. Langelaan aan,
dat de leervakken bij het geven van cijfers zullen
worden vereenigd in groepen. Het een cijfer kan
dan het andere compenseeren. De uitgesproken
aanleg in sommige vakken kan het gemis aan aan-
leg bij andere vakken dan goedmaken. Bij het eind-
examen moet daarmee rekening worden ge-
houden.

Daardoor zou ook mogelijk worden, wat hij als
derden maatregel voorstelt: dat aan de leerlingen
zooveel mogelijk gelegenheid wordt gegeven de na-
tuur te leeren kennen uit eigen aanschouwing en
door eigen ervaring en alleen datgene, wat niet
zelf gezien of vericht kan worden aan te vullen
door demonstraties en modelinge voordrachten.
Hij maakt dit dan duidelijk bij de verschillende on-
derdeelen van het vak Kennis der Natuur. En zonder
twijfel zou door deze wijziging van methode bij het
onderwijs menige leerling beter tot de ontplooiing
van den gegeven aanleg komen. Men zou o k vanzelf
komen tot de zoo hoog noodige beperking van
de leerstof. Ook zou men beter kijk krijgen op de
eigenschappen, noodig voor den jongen mensch,
die straks bij de universitaire studie hoopt te sla-
gen. Daar is meer voor noodig dan wat „good-
leerscheid". Daar komen ook nog een paar geestes-
en karaktereigenschappen bij in aanmerking.

Verder roept Prof. Langelaan de leeraren bij
het Middelbaar Onderwijs op, acht te geven op de
stemmen die er opgaan ter moderniseering van
de leerstof. Zij moet meer in overeenstemming
gebracht worden, zegt hij, met den tegenwoordig-
gen stand van onze kennis en noemt dan met
name de wis- en natuurkundige vakken. Ook be-
doelt hij met de moderniseering, dat de leerstof
meer in overeenstemming moet worden gebracht
met de eischen, die het praktische leven thans
stelt, opdat de school niet al te veel onderwijze,
waaraan het leven tegenwoordig geen waarde meer
heeft. In deze kwestie hebben de menschen van
de praktijk, die buiten het onderwijs staan, een
woord mee te spreken. Slechts door de samen-
werking van school en leven is de juiste moder-
niseering mogelijk.

En deze, zoowel wat betreft de methode van
onderricht als wat de leerstof betreft, is dringend
noodig, want de tegenw ordige Middelbare School
begint te wankelen, omdat zij niet meer voldoende
steun vindt in onze samenleving".

Misschien doen we niet kwaad, ook in onze
kringen deze gedachte eens in overweging te ne-
men.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Beschouwingen over een Overzicht.

II.

In zijn overzicht der zending wijdt Ds Rauws
een breede plaats aan Sumatra; in de Bataklanden,
op Nias, Mentawai en Enggano werkt de Rijnsche
zending, op de Batoe-eilanden de Luthersche zen-
ding, op Angkola het Java-Comité, op Pakatan de
Eoepsgezinde zendingsvereniging en op Deli het
Ned. Zend. Genootschap.

Ongetwijfeld vragen de Bataklanden en Nias het
meest onze aandacht. Onder de Bataks is een
bloeiende volkskerk van meer dan 225.000 leden,
en op Nias heeft een geestelijke opwekking, waar-
over wij kort geleden schreven, het christelijke
leven verrijkt en verdiept.

Dr. Warneck, die in de Batakzending de leiding
heeft, geeft het volgend oordeel van de kerk al-
daar: „Wij mogen niet miskennen, dat wij in het
Batakland met een wordende kerk te maken heb-
ben. Wij hebben geen keurgemeente, maar een
strijdende, met vele zwakheden worstelende kerk,
waarin niet weinigen den Heiland hebben gevon-
den, anderen van het Koninkrijk Gods niet ver-
afstaan, de meesten echter slechts meeloopen en
te vergelijken zijn met schooljongens, die moeten
worden opgevoed."

Een jubeltocn wordt hier niet gehoord. Dr. War-
neck beziet de dingen nuchter: „Naast veel licht
is er ook veel schaduw. God heeft kennelijk zijn
gemeente in het Batakland; maar tusschen de-
tarwe woekert ook het onkruid".

Het kerkbezoek is schier overal goed, en allerwege bouwt men nieuwe, mooie kerken. Men vormt kringen, om den Bijbel te lezen en met elkander te bidden, ook om de zieken te bezoeken en de tragen op te wekken.

Ook neemt de lust tot zingen toe, waarom gemengde zangverenigingen worden opgericht, die hun medewerking in de godsdienst oefeningen verleen.

Het Heidendom bezwijkt, maar de Islam biedt krachtigen tegenstand. Zelfs neemt de vijandschap in het Zuiden toe: geen Mohammedaansche onders wagen het hun kinderen naar een zendingsschool te zenden; men laat den Christenen de hoogmoedige verachting gevoelen.

De voortzetting van den gezegenden arbeid is voor een zeer groot deel te danken aan den steun, dien de Nederlandsche regering verleent; maar deze zal spoedig ophouden, en dan moet de Rijn-sche zending haar arbeid weer zelf geheel bekostigen.

Van Nias is niet veel nieuws te vermelden. Het aantal Christenen vermeerdert met ruim 4300, en komt alzoo tot ruim 69.000. Eigenaardig is, dat er zoo weinig huwelijken worden gesloten, en daardoor ook de geboorten sterk afnemen. De oorzaak ligt in de verhooging van den bruidschat, zoodat de jongemannen dien niet meer kunnen betalen! De opwekkingsbeweging heeft aan dezen misstand nog geen einde kunnen maken.

Van Deli zegt Ds Rauws: „In Deli blijft de groote massa nog onbewogen en er zijn geen verschijnselen, die hoop geven op een spoedige verandering. De zending staat er te veel buiten het volksleven. De vraag is nu gesteld, of er aanleiding is tot herziening van de methode van arbeiden en tot het zoeken van nieuwe banen”.

Dit is dus al heel slap en zwak. De zending gaat buiten het volksleven om; en hoewel men zoo de zending moet veroordeelen, is er alleen nog maar de vraag gesteld, niet, hoe men zoo spoedig mogelijk daarin verandering zal brengen, maar of er aanleiding is de methode van arbeiden te herzien en nieuwe banen te zoeken!

Ook moest de opleiding van Evangelisten tijdelijk worden stopgezet.

Van schijnt het werk op Borneo beter te worden aangevat. Gehijk men weet, arbeidt daar de Basler Mission sinds 1 April 1925. De taak is geen gemakkelijke, want al zijn er eenige bressen in het Heidendom geslagen, als geheel blijft het staande. Ook worstelt men er tegen den oprindenden Islam: „In Maanjanland maakte hij zelfs belangrijke voortgang door de vestiging van enkele gezinnen, aan wie de bevolking voor weinig geld belangrijke stukken grond verkoopt; zij kan nu haar eigen rijst niet meer verbouwen, en zal zelf uit het land moeten wegtrekken”! Een treffend staaltje van de tactiek der Mohammedanen!

Maar nog droeviger is, dat zich ook in de gemeenten allerlei gebreken heidensch bijgeloof en zedelijke nood openbaren.

Van Posso op Celebes, waar het Ned. Zend. Genootschap werkt, wordt gemeld: „Oude volksgebruiken worden niet gemakkelijk losgelaten. De zendingen verklaren die zonder meer niet voor onvereensprekbaar met het Christendom, maar trachten veeleer het goede, dat er in ligt, te behouden en de religieuze elementen in Christelijken geest om te vormen”.

Het zou ons aangenaam geweest zijn, indien eens enkele voorbeelden waren gegeven, want nu valt er al moeilijk over te oordeelen. Hier staat de zending inderdaad voor een groote moeilijkheid; men kan den Inlanders alles ontnemen, maar dan moet men er iets anders en beters voor in de plaats geven; en wat zal dit zijn? Maar als men de oude gebruiken laat voortbestaan en ze tracht te verchristelijken, is dan niet het gevaar, dat zij toch hun heidensche opvattingen er aan blijven verbinden? Zal ook hier de oplossing niet moeten worden gezocht in deze richting, dat men de waarlijke ingeleide Inlandsche Christenen het goede voor de Inlandsche kerk laat zoeken inzake het afschaffen en hervormen van zeden en gewoonten?

In de weinige mededeelingen over Boeroe, waar de Utrechtse Zend. Ver. werkt, trof ons bijzonder dit woord: „Er wordt veel aan het Heidendom vastgehouden, maar toch zijn er meer dan eens bij oude en in het Heidendom opgegroeide bekeerlingen teekenen van Christelijk leven gevonden, die te welkomer waren naar mate ze minder werden verwacht”.

Hoe, is men geneigd te vragen, verwacht men van bekeerlingen geen teekenen van christelijk leven? Is dit zoo opmerkelijk, dat er een juichtoon over moet worden aangeheven? Wellicht, dat het verslag onder bekeering iets anders verstaat, dan wat onze Catechismus ermeê bedoeld. Als bekeerlingen geen teekenen (en dit is reeds niet sterk uitgedrukt van Christelijk leven vertoonen, dan vraagt men zich toch af of er wel bekeering is!

Nieuw-Guinea, eveneens een terrein van de Utr. Zend. Ver., wordt een overvloedige arbeidsgelegenheid geheeten; maar dat zal wel van de meeste, zoo niet van alle zendingsvelden kunnen worden gezegd. Overal gaat het werk gelukkig voort. Van Roon b.v. wordt gezegd: voor 20 jaren was

er maar 1 goeroe werkzaam, en nu zijn er 27; toen waren er 31 gemeentelieden, nu 3000. „En zooals hier is het in de meeste riosorten”. Dit is wel een heerlijk getuigenis.

Wij zijn veelszins geneigd, als wij van de zending spreken West-Indië te vergeten. Ds Rauws maakt zich hieraan niet schuldig.

In Suriname winnen de nieuwe ideeën ook veld. Een belangrijke kerkconferentie, welke nieuwe lijnen voor de ontwikkeling trok, bepaalde o.a. ook, dat in het bestuur der kerk (men valde maar niet over den naam: bestuur! ook een Suriname kan worden gekozen. Dat was tot dusver onmogelijk. En zoo krijgen de menschen meer het besef, dat het hun kerk is. Het is gelukkig, dat men tenminste begint te voelen in Suriname, dat men de Inlanders niet buiten den kerkerand mag houden.

Zeer vreemd doet de mededeeling aan, dat bovengenoemde kerkconferentie het besluit heeft genomen, „om meer scheiding te maken tusschen lidmaten en leden der kerk. Lidmaten zijn het in elk opzicht trouwe deel der gemeente; uit hun midden kunnen de personen voor de kerkelijke ambten worden gekozen. De lidmaten zou men als Broedergemeente kunnen aanspreken, maar de anderen vormen samen met de eerste groepen de Broederkerk in Suriname”. Van zulk een kerkbegrip hebben wij hoewel geen verstand; maar naar is het.

Meer kan ons voldoen het streven, om de Europeesche zendelingen langzamerhand te vervangen door Inlandsche geerdende krachten, wat den arbeid in de Boschlandzending betreft; dit geldt dus de zogenaamde Creolenkerk. Maar hiertegenover staat het voornemen, om Europeanen in de zending onder de Boschnegers, Britsch-Indiërs en Javanen te doen werken.

Van het schoolwezen, waarvoor nog steeds de steun gevraagd wordt, wordt alleen maar gemeld, dat het zich goed ontwikkelt, maar sterk de concurrentie der Roomschen ondervindt. Overigens komen er vele goede berichten van dit terrein.

Alles overziende, is er voorzeker alle reden tot groote dankbaarheid. Buitengewone dingen gebeuren er niet, maar het werk gaat toch rustig voort. Gods kerk wordt gebouwd. Zij er ook onder ons veel liefde en gebed voor de zending, en laten wij er steeds in zien een werk, dat God wil werken door ons.

J. D. W.

P.S. Van verschillende zijde ontving ik het bericht, dat inzake de zendingsbibliotheken te Rijsoord en te Kampen overleg gepleegd wordt. Toen Ds Rauws zijn verslag opstelde, was de zaak voor zeker nog niet zoo ver gevorderd; anders had hij er wel melding van gemaakt.

J. D. W.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Pers-stemmen.

Inzake de gezangenkwestie in Amerika dezelfde argumenten als bij ons.

Reeds eer vroegen we voor de Gezangenkwestie in Amerika de aandacht.

Ds Keegstra zette zijn artikelen daarover in „De Wachter” voort.

Men zou hem kunnen indeelen bij de „gematigden”.

Toch is hij voor de vermeerdering of toevoeging van eenige gezangen.

Interessant is het, de praktische bezwaren te vernemen, welke in onze zusterkerk over den oecaan tegen de uitbreiding der gezangen worden ingebracht en welke Ds K. in een vierde artikel bespreekt.

Is het niet: tout comme chez nous, precies als bij ons?

De bezwaren, die er gewoonlijk tegen het invoeren van meer gezangen worden ingebracht, zijn van praktischen aard. We beweren daarmee volstrekt niet, dat ze geen groote betekenis hebben. In ons voorgaand artikel hebben we het belang dier bezwaren, dunkt ons, behoorlijk naar voren gebracht. Maar met al hun gewicht zijn ze toch geen beginselbezwaren. In het debat, dat er wel zal komen, moeten we ze niet tot dien rang verheffen.

Ook mag hierbij niet vergeten worden, dat ook de andere zijde met praktische overwegingen en geenszins met fundamentele beginselen werkt. Te willen beweren, dat er aan den eisch der Heilige Schrift, of aan de beginselen van onzen eeredienst te kort gedaan wordt, zoo lang er in onze godsdienst oefeningen niet anders dan psalmen worden gezongen, ware overdrijving.

Lang niet alle begeerten naar meer gezangen zouden we vervuld wenschen te zien.

Bijvoorbeeld alle die berusten op minachting van de waarde en gepastheid der psalmen, behooren niet in aanmerking te worden genomen. Als sommigen, bijvoorbeeld, den inhoud der psalmen en den inhoud der verschillende hymns en gospel songs met elkander vergelijken en dan durven beweren, dat de hymns zooveel beter en geschikter moeten worden gezocht voor onze godsdienst oefeningen dan de psalmen, dan berust dat oordeel op onkunde. Zeker, we stemmen toe, dat vele songs heel wat gemakkelijker te verstaan zijn dan vele psalmen. 't Kost inderdaad soms inspanning

om in den zin van sommige psalmverzen met verstand en hart in te dringen. Maar zijn ze daarom minder in waarde en geschiktheid? Immers neen! We zingen toch in de kerk niet voor de gemakzucht. Wij moeten met onzen eeredienst, ook met ons kerkgezag, niet den kant op, alsof er een premie op de oppervlakkigheid en gemakzucht uitgedoeld ware. Tegen het lichte, het ondiepe en ondegelijke in den eeredienst; tegen alles, wat vooral ook in onze godsdienst oefeningen het binnendringen tot het innerlijke en het zich tevreden stellen met wat slechts aan den buitenkant blijft, moeten we ons verzetten. We krijgen waarlijk al genoeg van een genoegelijken eeredienst, waarin zowat iedereen zich vinden kan. Ook de onwedergeborene.

Tegenover de moeilijkheid van velen, om met heel hun hart in den zin der psalmen in te komen, kennen we geen beter advies dan dit: laat er wat meer over de psalmen gepredikt worden. Want algemeen geldt de regel, dat gebrek aan waardeering der psalmen grootendeels berust op gebrek aan kennis van den inhoud der psalmen.

Ook moeten we ons niet veel storen aan het geroep om lichtere muziek. We kunnen en mogen ons kerkgezag niet inrichten naar den smaak van sommigen, die tegenwoordig naar het jazz overhell. 't Mag waar zijn, dat vele kerkgangers meer zin hebben voor jiggety tunes dan voor de plechtige tonen der kerkmuziek, maar naar dien zin mag ons kerkgezag niet verlaagd worden. — Zeker, verschillende tijden noodzaken ons menigmaal tot velerlei schikkingen. Maar wie durft schipperen en schikken met den ernst van den eeredienst naar den smaak van half-verwereldlijkte kerkgangers, die raakt het heilige aan en breekt af, wat veeleer opgebouwd moet worden. 't Kost in sommige kringen waarlijk niet veel moeite, om er de wereldsche deuntjes in te zingen. Uit het grijze verleden zouden er voorbeelden aan te geven zijn van wanstaltige kerkmuziek; die de stichting, de opbouw in het geestelijke leven, tegenhield. En nog zijn er, die voor de harmonie tusschen de woorden en de muziek geen gevoel hebben. Maar aan zulke grove zielen mogen we het zeggenschap over ons kerkgezag niet overgeven.

Evenmin willen we ons gewonnen geven voor het argument, dat ongeveer alle kerken rondom ons gezangen zingende kerken zijn. Dat argument is populair, we stemmen het toe. Het maakt indruk. Daar zit iets in, waarover men haast buigen zou. Immers heel de kerkelijke wereld rondom zingt hymns en gospel songs. En vooral onze jeugdigen trekt dat aan. Ze vinden het zooveel aangenamer dan ons kerkgezag, dat zooveel plechtiger en zwaarder is. Drijven we dan niet wel weg, door toch maar geen gezangen in te voeren?

En toch, ook zoo geven we ons door dat argument niet gewonnen. Want gingen we er ons voor buigen, dan zouden we eigenlijk de psalmen moeten wegdoen. Dan zouden we het Remonstrantsche zuurdeesem in ons kerkgezag ook moeten toelaten; want dat is er wordt in veler kerkgezag meer en meer algemeen. Ook in de prediking kunnen we ons zeker niet schikken naar wat we algemeen rondom ons vinden. Zonderlingen te willen wezen in den eeredienst ware stellig verkeerd. Maar gezangen invoeren, omdat men ze overal heeft, neen waarlijk, dat gaat toch niet.

Slechts één reden hebben we en kennen we dusver, die ons noopt, om voor vermeerdering met enkele gezangen in onze Psalter te pleiten. Met al den eerbied, dien we voor onze psalmen hebben en met alle waardeering voor de diepte en rijkdom, dien we in onzen psalmbundel vinden, boven wat ons in andere hymns en songs geboden wordt, komen er toch tijden in ons kerkelijk samenzijn voor, dat we ons arm gevoelen. Zeker op Kerstfeest, in de lijdensweken, op Paschen en Hemelvaartsdag en Pinksteren missen we in onze Psalter niet geheel en al wat gepast is, om te zingen. We missen volstrekt niet de waarde van het profetische en typische uit de Oudtestamentische psalmen. Maar een zekere armoede valt niet te ontkennen, vooral in vergelijking met den rijken overvloed, die er bij andere gelegenheden als 't ware voor 't grijpen is. Zeker, we zingen bij die gelegenheden wel in onze kerken; maar bij de keuze voor gepaste zangstof tast men in geen weelde. Men moet zoeken. En jaar op jaar is 't weer 't zelfde. Zelfs voor één of twee dagen is er nauwelijks genoeg voor afwisseling. We worstelden in eigen bediening (en zoo zijn er velen meer) menigmaal, om op te geven, wat waarlijk voor de gelegenheid geschikt was. En het gevoel van verlegenheid, om de gemeente te laten uitzingen, wat er vermoedelijk in de harten aanwezig was, bekleedde ons meer dan eens. En die verlegenheid is toch niet noodig. We lijden aan een armoede, waaraan we ons niet noodzakelijk behoeven te onderwerpen. Hier hebben we met een zelf-veroorzaakte pooverheid te doen, die ons niet tot eere verstrekt.

Tot zulk een vermeerdering, of toevoeging van sommige gezangen durven we gerust te adviseeren. Daarmede stellen we ons niet bloot aan het gevaar van onze psalmen voor den eeredienst te verliezen en we voorzien er mede in wat we een behoefte achten.

We durven niet alleen, maar geven metterdaad ons advies daartoe. Niet, om bij wijze van toelating toch maar wat te geven aan hen die meer en veel meer gezangen ingevoerd zouden willen zien. Voor ons is 't niet een zaak van toegeven, doch dan zoo weinig mogelijk, aan een eisch dien we eigenlijk niet goedkeuren en toch ook niet geheel durven weigeren om des vrees wil.

Medewerken aan wat zienderoogen op het verlies van onze psalmen in den eeredienst zou uitloopen, kunnen en willen we niet. Of we met zulk een zogenaamde „karigheid” dan misschien velen onzer kerk zouden verliezen is een vraag, die we van te voren moeilijk kunnen beantwoorden en die we, onzes inziens, aan de voorzienigheid Gods hebben over te laten.

Voorts wenschen we met ons advies niet in de bijzonderheden van de uitvoering in te gaan. Dat wordt een zaak van later zorg, waarover een Synode zich doot een commissie heeft te laten voorlichten en zelf te beslissen.

Het laatste woord is over deze kwestie zeker nog niet

gezegd
heid
ons v
ven.
willen
te gew
oorden
Zou
we te
moet
ontse
niet c
tevro
verbo
Waar
gedach
voor
een
In de
voor v
passage
Eur
loof i
Grieks
tot or
erd
de j
kunst
Op s
verwe
of we
religie
en ee
heffen
gewor
vredig
Doe
een j
inderd
len d
staat
Weste
een w
verlor
geren
deze
Europ
voltre
Een
voor d
weging
niet u
hoek k
Te H
Jong G
voert,
eenig
naar
Geref
toon ge
nen we
deze r
schien
te zette
Ik za
opmerki
gaan, i
de 3 f
synode
met he
Ove
te spr
een l
Synod
wat i
Nu
in al
zal m
ook v
die n
van v
cipieel
Wij
houden
Maa
Imme
Kan m
„oude
Geelkerl
spoor.
Maar
ferie-vr
het zoo
kent”,
„heeft
ferie”,
saam
schee
de rede
herinne
droevig
plaats i
kerken,
hem vo